

Hages Håndbog for Handel og Industri.

7. omarbejdede udgave under redaktion af Per Boesen og Knud Larsen. G. E. C. Gads Forlag, Kbh. 1954. 1492 sider. Kr. 140 hellærred, kr. 160 i brunt vælskbind.

Dette gamle standardværks foregående (6.) udgave, der kom i 1944, var den første, der redigeredes af Knud Larsen. Denne udgave er redigeret af begge Handelshøjskolens bibliotekarer i fællesskab. Det vil ikke være muligt at foretage en vurdering af samtlige 20 bidrag. Vi må derfor begrænse os til en sammenligning med forrige udgave. Det første man konstaterer — i alle tilfælde ved sammenligning med anmelderens fotografisk optrykte eksemplar af 6. udgave — er, at 7. udgave er langt mere behagelig læsning for øjnene. Indholdsmæssigt er der imidlertid også sket meget betydelige ændringer. 5. udgave (1926) var endnu domineret af nationaløkonomi og retsvæsen. I 6. udgave (1944) rykkede driftsøkonomien ind på den centrale plads. Denne stilling er i 7. udgave bevaret for erhvervsøkonomien, som det nu hedder. Denne navnforandring viser sig f. eks. i Jens Vibæks afsnit, hvis titel er ændret fra »Handelsuddannelse« til »Erhvervsøkonomisk uddannelse«. Reduktionen af det nationaløkonomiske og juridiske stof har ikke kunnet fortsættes væsentligt. Nationaløkonomien var i forvejen begrænset til et afsnit om penge og konjunkturer. Det har i denne udgave fået den mere dækkende overskrift: »Penge, valuta og konjunkturer«, idet det også behandler udenrigsøkonomien, og P. Nyboe Andersen har her fået Heinrich S. Larsen som medforfatter. Afsnittet dækker i virkeligheden hele makroteorien, og da omkostnings- og prisproblemer er behandlet i et erhvervsøkonomisk afsnit, er alle

sider af den centrale økonomiske teori dækket. Hvad det juridiske stof angår, bemærker man, at et tidligere selvstændigt afsnit om »Akkord, Konkurs, Likvidation« (34 sider) nu er blevet et underafsnit på 15 sider i Jan Kobbarnagels afsnit om »Erhvervsret«, der herefter samler hele fremstillingen af juraen. Det var naturligvis også den mest harmoniske løsning. Med denne beskedne sammentrækning tør man antage, at mulighederne for at vinde plads ved beskæring af nationaløkonomien og juraen er udtømt.

De drastiske reduktioner i denne udgave ligger da også på to andre områder. Det ene af disse, hvor beskæringen føles helt naturlig, er erhvervsøkonomiens mere teknisk beskrivende udenværker af mindre almen interesse. Blandt disse forsvandt varekundskab allerede i sidste udgave, og denne gang er erhvervsgeografi og samfærdsel gået samme vej, hvorved 122 sider er indvundet. Desuden er der sparet 88 sider, fordi man har været tvunget til at lade to emner udgå. Det drejer sig om henholdsvis skatte- og prislovgivningen, som jo begge er i støbeskeen, hvorfor afsnit herom antagelig hurtigt ville blive forældede. Disse for enhver virksomhed vigtige emner bør dog komme igen ad åre.

Den indvundne plads er fortrinsvis benyttet til udvidelse af de mere almenvigtige dele af erhvervsøkonomien. Et par huller er blevet fyldt. Blandt de anlægspolitiske afsnit, der iøvrigt omfatter »Virksomhedsformer« og »Financiering«, savnede man et afsnit om investeringskalkuler. Det er nu kommet, skrevet under titlen »Investering« af Per Boesen og fyldt med praktiske eksempler. Det korte afsnit om beliggenhedslære er til gengæld forsvundet, og dette gør ikke

Hages Håndbog for Handel og Industri.

7. omarbejdede udgave under redaktion af Per Boesen og Knud Larsen. G. E. C. Gads Forlag, Kbh. 1954. 1492 sider. Kr. 140 hellærred, kr. 160 i brunt vælskbind.

Dette gamle standardværks foregående (6.) udgave, der kom i 1944, var den første, der redigeredes af Knud Larsen. Denne udgave er redigeret af begge Handelshøjskolens bibliotekarer i fællesskab. Det vil ikke være muligt at foretage en vurdering af samtlige 20 bidrag. Vi må derfor begrænse os til en sammenligning med forrige udgave. Det første man konstaterer — i alle tilfælde ved sammenligning med anmelderens fotografisk optrykte eksemplar af 6. udgave — er, at 7. udgave er langt mere behagelig læsning for øjnene. Indholdsmæssigt er der imidlertid også sket meget betydelige ændringer. 5. udgave (1926) var endnu domineret af nationaløkonomi og retsvæsen. I 6. udgave (1944) rykkede driftsøkonomien ind på den centrale plads. Denne stilling er i 7. udgave bevaret for erhvervsøkonomien, som det nu hedder. Denne navnforandring viser sig f. eks. i Jens Vibæks afsnit, hvis titel er ændret fra »Handelsuddannelse« til »Erhvervsøkonomisk uddannelse«. Reduktionen af det nationaløkonomiske og juridiske stof har ikke kunnet fortsættes væsentligt. Nationaløkonomien var i forvejen begrænset til et afsnit om penge og konjunkturer. Det har i denne udgave fået den mere dækkende overskrift: »Penge, valuta og konjunkturer«, idet det også behandler udenrigsøkonomien, og P. Nyboe Andersen har her fået Heinrich S. Larsen som medforfatter. Afsnittet dækker i virkeligheden hele makroteorien, og da omkostnings- og prisproblemer er behandlet i et erhvervsøkonomisk afsnit, er alle

sider af den centrale økonomiske teori dækket. Hvad det juridiske stof angår, bemærker man, at et tidligere selvstændigt afsnit om »Akkord, Konkurs, Likvidation« (34 sider) nu er blevet et underafsnit på 15 sider i Jan Kobbarnagels afsnit om »Erhvervsret«, der herefter samler hele fremstillingen af juraen. Det var naturligvis også den mest harmoniske løsning. Med denne beskedne sammentrækning tør man antage, at mulighederne for at vinde plads ved beskæring af nationaløkonomien og juraen er udtømt.

De drastiske reduktioner i denne udgave ligger da også på to andre områder. Det ene af disse, hvor beskæringen føles helt naturlig, er erhvervsøkonomiens mere teknisk beskrivende udenværker af mindre almen interesse. Blandt disse forsvandt varekundskab allerede i sidste udgave, og denne gang er erhvervsgeografi og samfærdsel gået samme vej, hvorved 122 sider er indvundet. Desuden er der sparet 88 sider, fordi man har været tvunget til at lade to emner udgå. Det drejer sig om henholdsvis skatte- og prislovgivningen, som jo begge er i støbeskeen, hvorfor afsnit herom antagelig hurtigt ville blive forældede. Disse for enhver virksomhed vigtige emner bør dog komme igen ad åre.

Den indvundne plads er fortrinsvis benyttet til udvidelse af de mere almenvigtige dele af erhvervsøkonomien. Et par huller er blevet fyldt. Blandt de anlægspolitiske afsnit, der iøvrigt omfatter »Virksomhedsformer« og »Financiering«, savnede man et afsnit om investeringskalkuler. Det er nu kommet, skrevet under titlen »Investering« af Per Boesen og fyldt med praktiske eksempler. Det korte afsnit om beliggenhedslære er til gengæld forsvundet, og dette gør ikke

noget, da den eksterne beliggenhedslære jo ikke er andet end et underproblem under investering, medens intern beliggenhedslære hører hjemme under intern organisation.

Et andet emne, der totalt manglede, var erhvervspsykologi (eller -sociologi, om man vil). Dele af dette emne er nu kommet med, idet Viggo H. Villadsens afsnit om »Rationel Driftsledelse« (90 sider) er blevet til et afsnit om »Virksomhedens interne organisation« (151 sider) med Per Boesen som medforfatter. Udvidelsen af dette afsnit skyldes afsnit om virksomhedens formelle organisation samt om dens sociale organisation, ligesom omtalen af personaleproblemer godt og vel er fordoblet. Der er imidlertid flere psykologiske problemer, der er lige så vigtige for forretningsfolk som de økonomiske og juridiske problemer, navnlig problemer inden for salg og reklame samt public relations i det hele taget, så det må håbes, at vi i næste udgave får endnu lidt mere psykologi.

To vigtige erhvervsøkonomiske emner har fået nye forfattere, idet Bjarke Fog har skrevet om »Omkostninger og prisfastsættelse« (63 sider) og Ottomar Loff om »Inden- og udenrigshandel« (119 sider). Bjarke Fog omtaler ikke blot omkostningernes teori, men også mulighederne for at bestemme dem empirisk. I den gamle udgave var der iøvrigt intet særligt afsnit om omkostninger. Også behandlingen af prisfastsættelsen har fået et mere praktisk og eksempelfyldt tilsnit end i nogen anden på dansk foreliggende fremstilling. Loffs behandling af handelens funktion og struktur har ligeledes bevirket en afteoretisering og konkretisering af det pågældende emne, som utvivlsomt er på sin plads i en håndbog som denne, idet abstrakt teori først og fremmest

hører hjemme i lærebøger og videnskabelige værker. Loffs fremstilling samler sig først og fremmest om dansk handel, som beskrives ved hjælp af erhvervstælling, normtalsundersøgelser etc.

Hans C. Christiansen, der tidligere i særskilte afsnit skrev om henholdsvis »Virksomhedernes samarbejde« (16 sider) og »Erhvervsorganisationerne« (29 sider) har nu samarbejdet disse i et afsnit om »Nationalt og internationalt samarbejde mellem virksomhederne« (99 sider). Det er navnlig omtalen af erhvervsorganisationerne (nu 61) sider), der er udvidet.

To parallelle afsnit er i den nye udgave kaldt »Virksomhedens bankproblemer« og »Virksomhedens forsikringsproblemer«. Det første er skrevet af ristian Møller, som er ny medarbejder, mens det sidste er af en gammel medarbejder, Fridtjof Lund, som imidlertid har omarbejdet sit afsnit, der i sidste udgave skildrede hele forsikringserhvervet, herunder også personforsikring og genforsikring, to emner, der (bortset fra lovpligtig ulykkesforsikring) faldt bort som følge af den nye synsvinkel, der er fastlagt i nævnte titel, og som naturligvis har langt større interesse for køberne af forsikring. Livsforsikringen burde dog nok ikke helt have været udeladt, idet den jo har mange forretningsmæssige anvendelser, f. eks. som kompagnonforsikring og nøglepersonforsikring og ikke mindst som sikkerhed for kredit og som middel til løsning af virksomhedernes pensionsproblem.

I den kontortekniske afdeling skriver Sven Frederiksen påny om »Handelsregning« og »Handelskorrespondance«, medens afsnittet om »Kontormaskiner« (91 sider, en fordobling) denne gang er forfattet af Ei-

vind Olsen. Man kan naturligvis diskutere, hvor meget kontorteknik, der bør med i en erhvervsøkonomisk håndbog, men ville f. eks. afsnit om kartoteks- og registreringssystemer ikke være lige så meget på sin plads som omtale af kontormaskiner?

Der er allerede nævnt eksempler på, at gamle medarbejdere har udvidet deres afsnit med helt nye emneområder. Men også en stor del af de medarbejdere, der har holdt sig indenfor nogenlunde samme rammer som i 6. udgave, har fyldt deres afsnit med nye oplysninger. Det gælder således det allerede nævnte nationaløkonomiske afsnit, der dels har et nyt underafsnit om international organisation (EPU, Gatt, OEEC etc.) dels har ny behandling af nationalprodukt og pengemængde. I Hans C. Christiansens afsnit om »Salg og Reklame« er der f. eks. nye oplysning-

er om reklameomkostninger og om købevaner belyst ved nogle gallupundersøgelser. I underafsnittene om analyse, standardisering og kontrol (i afsnittet »Virksomhedens interne organisation«) er der en række nye eksempler og illustrationer, og tilsvarende kunne nævnes fra andre afsnit.

Af det nu sagte fremgår, at den nye udgave er særdeles vel forberedt og bearbejdet både fra redaktørernes og medarbejdernes side, så der er al mulig grund til at takke dem for deres indsats og lykønske dem med resultatet. »Hages Håndbog« er med sin nye udgave blevet et endnu bedre redskab til viden for den, der forstår at udnytte det, og det gælder både som opslagsbog (takket være det udmærkede register) og som grundlag for systematisk studium. Den nye udgave skal derfor hilses velkommen med en varm anbefaling.

Knud Hansen.